

ill. -pattinték került elő). A 218. gödörben 2 emberi csontváz volt egymás alatt, ellentétes irányban, zsugorított helyzetben elhelyezve.

A 2012. szeptember 17. és november 10. között feltárt objektumok közt 68 őskori és ismeretlen korú telepjelenség és 52 darab 10–11. századi csontvázas temetkezés volt. Az őskori/bronzkori telepjelenségeket 38 gödör képviseli. Az ásatáson előkerült még 30 ismeretlen korú objektum (4 árok, 1 árokszerű gödör, 4 cölöphely, 21 gödör) is.

A dombtetőre felérve az addigi átlagosan 30–50 cm-es humusz már csak mintegy 10 cm-es vastagságban fedte a homokos altalajt. Az építési törmelékes, fagyókeres felső réteg eltávolítása után elkezdett feltárás során a dombhát É-i oldalán a 10–11. századi temetkezésektől elkülönülten őskori/késő bronzkori, egyszerű gödrökből álló telepjelenségek láttak napvilágot. A domb D-i, DNy-i részén az első sírok igen magasan, a törmelékes, fekete legfelső rétegben jelentek meg. A tanyaépület alapozásán belül 7 sír került elő, melyeket – 3 sír kivételével – az épület alapárkának ásásakor, főleg a lábaknál, megbolygattak, elpusztítottak. Az egykori tanyaépülettől Ny-ra, a legfelső szürke, barnásszürke, tömör, recens réteg eltávolítása után a szürkésbarna, világosbarna humuszban újabb temetkezések kerültek elő. Alattuk őskori/bronzkori jelenségeket tártunk fel. A háton fekvő, nyújtott helyzetű csontvázas temetkezések mellékletben igen szegény, köznépi temetkezések, jórészt DNy–ÉK irányú tájolásúak. Többségüket kisállatok járatai bolygatták meg. A sírokban összesen 6 bronz karikagyűrűt, 5 nyitott végű bronz hajkarikát, 1 S-végű hajkarikát, vas tűzcsiholót, 2 nyílhegyet és 2 vaskést találtunk. A temetőrész a 10–11. századra keltezhető. A sírok jelentős része nem a dombháton, hanem a lenti, mélyebben fekvő részen jelentkezett. Ez a tény egy szárazabb, mocsaras területekben szegényebb időszakra enged következtetni.

Az őskori objektumok közül a 321. és 358. ovális, erősen humuszos betöltésű gödrök érdemelnek külön említést. A 321. objektumban *in situ* egész edényeket találtunk, a 358. objektumból kocsikerékmodell, seprű- és ráldliszes edénytöredékek, tűzkő került elő.

Munkatársak: Herbály Róbert régész, Gera Ágnes, Koncz Dániel, Nagy Gábor, Szalai Gábor, Szöllösi Géza, Telekes Katalin Eszter technikusok.

NAGY ANDREA – PESTI KRISZTINA

16. Bácsalmás határa (anyagyerőhelyek) (Bács-Kiskun megye) Ő, B, Sza, Á, Kú

2012. április 19-én kezdtük el a Mátételke–Kígyós-csatornánál a Mátételke-belvíztározó építéséhez szükséges anyagyerőhelyek kialakításához kapcsolódó szondázást. Mivel a kivitelező célja az volt, hogy a kisajátított területen belül találjon régészeti nem érintett, ugyanakkor a gátépítéshez felhasználható mennyiségű anyagot tartalmazó területet, ezért a célterületeket már ismert régészeti lelőhelyek közelében tűzték ki.

Bácsalmás, Kígyós-csatorna K, 9. lelőhely (KÖH 69591, szarmata és Árpád-kori telep) és Bácsalmás, Kígyós-csatorna K, 12. lelőhely (KÖH 69597, őskori, szarmata, Árpád-kori és kora újkori települések) közelében, a mintegy 270 m hosszú és 70 m széles I. célterületen 2 hosszanti és 9 keresztirányú szondaárkot húztunk. A szondaárkok nagyobbik részében változó sűrűséggel régészeti korú objektumok foltjait figyeltük meg.

Bácsalmás, Kígyós-csatorna Ny, 4. lelőhelyet (KÖH 69581, bronzkori, szarmata telep) érintette a VI. célterület, ahol 4 É–D irányú hosszanti szondát húztunk, majd az I. és a II. szondát köztöttük össze 10 keresztiszondával. A hosszanti szondák É-i végében sűrűn jelentkeztek az objektumok, majd következett egy objektum-mentes sáv, utána ritkásan ugyan, de újra megfigyelhetők voltak az objektumfoltok. Ezt a megfigyelést erősítették meg a keresztiszondák is. A lelőhelyet érintette a VII. célterület is, ahol 4, változó hosszúságú, ÉK–DNy-i irányú szondaárkot húztunk, mindegyikben régészeti objektumot, árkokat, gödröket lehetett megfigyelni.

Bácsalmás, Kígyós-csatorna Ny, 8. lelőhelytől (KÖH 69589, szarmata telep) Ny-ra, a kisajátítási határon belül került sor az V. célterület kitűzésére. Három Ny–K-i irányú szondát húztunk és mindháromban jelentkeztek régészeti objektumok: árkok, kisebb méretű gödrök, házfolt és kemence.

Miután a szondázásokat befejeztük, megállapítható volt, hogy a földkitermeléshez szükséges nagyobb, összefüggő terület a kisajátítási határon belül nem áll rendelkezésre. A kutatóárkokat GPS-szel bemértük, a kutatóárkokról fotókat készítettünk. A szondaárkokból előkerült edénytöredékeket elcsomagoltuk.

Munkatárs: Guttyán Attiláné régésztechnikus.

SOMOGYVÁRI ÁGNES

17. Bácsalmás határa (völgyzáró gát) (Bács-Kiskun megye) Ő, Á, Kú

2012. május 29. és június 12. között került sor a Kígyós-csatornánál tervezett völgyzáró gát alapozásánál a megelőző feltárárra. A feltárás csupán a gát földbe mélyedő alapjának a területére terjedt ki a csatorna Ny-i és K-i oldalán. Az előzetesen elvégzett terepbejárások alapján 2 lelőhely volt érintett: a Bácsalmás, Kígyós-csatorna K, 13. és a Ny, 6. lelőhely. Három m-es szélességben összesen 440 m² feltárással került sor.

Kígyós-csatorna K, 13. lelőhely (KÖH 69599): Először a csatorna K-i oldalán alakítottunk ki egy szelvényt, amelyhez a gépi munkát a beruházó biztosította. A szelvényrel csak részben tudtuk a csatornát megközelíteni, mivel a mélyebben fekvő részekben feltört a talajvíz. Az előzetes terepbejárások során összegyűjtött leletanyag alapján őskori lelőhely előkerülését vártuk. A kialakított szelvényben 31 objektum: gödrök, árkok, és nagyobb méretű építmények részletének a feltárással került sor. Az előkerült gyér leletanyag alapján megállapítható volt, hogy egy Árpád-kori település részletét tártuk fel.

Kígyós-csatorna Ny, 6. lelőhely (KÖH 69585): A csatorna Ny-i oldalán húzott mintegy 100 m²-es szelvényben 12 objektum: árkok, gödrök és két nagyobb méretű építmény részlete került elő. Az előzetes terepbejárások során összegyűjtött leletanyag alapján őskori és Árpád-kori lelőhely előkerülését vártuk. Az objektumok nagyon kevés leletanyagot tartalmaztak, csupán néhány közelebről nem meghatározható őskori, valamint 17–18. századi edénytöredék került elő.

A feltárást 2012. július 31-től Wilhelm Gábor folytatta.

Munkatárs: Guttyán Attiláné régésztechnikus.

SOMOGYVÁRI ÁGNES